

“MUHANDISLIK GRAFIKASI” FANINI O‘QITISHNING INTERFAOL TA’LIM METODLARIDAN FOYDALANISH

Eshmurodov Axmadjon Nurmurodovich

Navoiy davlat pedagogika instituti

Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi kafedrası o`qituvchisi

“Bugungi kunda O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davri poydevorini yaratyapmiz. Bunda bizning eng yaqin ko‘makchilarimiz ustoz va murabbiylar, ilmiy va ijodkor ziyolilardir”. **Sh.M.Mirziyoyev**

Annotatsiya: *muhandislik grafikasi darslarida fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish; biror buyumning chizmasini yasashga doir va uning berilgan chizmasini o‘qishga doir topshiriqni bajarishda talabalarga tanish bo‘lgan buyumning geometrik shaklini fikran aniq tasavvur qila olish qobiliyatini rivojlantirish;*

Kalit so‘zlar: *interfaol, interaktiv, didaktik o‘yinlar, prezentatsiya, fazoviy tasavvur.*

Muhtaram prezedentimiz Sh.M.Mirziyoyev butun mamlakatimiz diqqat e’tiborini barkamol avlod tarbiyasiga, kadrlar sifatiga, o‘qituvchilarning qadr-qimmatini, obro‘sinini mustahkamlashga qaratmoqda. O‘zbekistonda kadrlar tayyorlashning sifat darajasini oshirish, xalqaro standartlar asosida oliy malakali mutaxassislar tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, har bir oliy ta’lim muassasasini jahonning yetakchi oliy ta’lim muassasalari bilan yaqin hamkorlik aloqalari o‘rnatishi, o‘quv jarayoniga xalqaro ta’lim standartlariga asoslangan ilg‘or pedagogik texnologiyalar, o‘quv dasturlari va o‘quv-uslubiy materiallarini keng joriy qilish, o‘quvchilar, pedagog kadrlarni zamonaviy kasbiy bilimlari va kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish, yoshlar auditoriyasi bilan ish olib borishda

interfaol usullardan samarali foydalanish masalalari harakatlar strategiyasining ustuvor yoʻnalishlaridan biridir.

Hozirgi davrda taʼlim sohasida tayyorlanayotgan yosh kadrlardan nafaqat pedagogikaga doir chuqur bilimlar, balki bir qator ishlab chiqarish bilan bogʻliq boʻlgan muammoli vaziyatlarni yecha olish uchun yetarli darajadagi bilim va koʻnikmalar ham talab etiladi. Deyarli barcha taʼlim muassasalaridagi yechimni kutayotgan muammoli vaziyatlar ilm-fan yutuqlarini ishlab chiqarishga joriy etish masalalari bilan bogʻliqdir. Taʼlim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qoʻllash taʼlim berish jarayonida yuqori natijalarga erishish uchun ishonchli zamin yaratadi.

Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda taʼlim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qoʻllash borasida katta tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar interfaol metodlar nomi bilan yuritilmoqda. Interfaol taʼlim metodlari hozirda eng koʻp tarqalgan va barcha turdagi taʼlim muassasalarida keng qoʻllanayotgan metodlardan hisoblanadi. Shu bilan birga, interfaol taʼlim metodlarining turlari koʻp boʻlib, taʼlim-tarbiya jarayonining deyarlik hamma vazifalarini amalga oshirish maqsadlari uchun moslari hozirda mavjud. Amaliyotda ulardan muayyan maqsadlar uchun moslarini ajratib tegishlicha qoʻllash mumkin. Bu holat hozirda interfaol taʼlim metodlarini maʼlum maqsadlarni amalga oshirish uchun toʻgʻri tanlash muammosini keltirib chiqargan.

Buning uchun dars jarayoni oqilona tashkil qilinishi, taʼlim beruvchi tomonidan taʼlim oluvchilarning qiziqishini orttirib, ularning taʼlim jarayonida faolligi muttasil ragʻbatlantirib turilishi, oʻquv materialini kichik-kichik boʻlaklarga boʻlib, ularning mazmunini ochishda aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash, bahs-munozara, muammoli vaziyat, rolli oʻyinlar kabi metodlarni qoʻllash va taʼlim oluvchilarni amaliy mashqlarni mustaqil bajarishga undash talab etiladi.

Interaktiv taʼlim-dastlab alohida uslubga aylangan faol taʼlimning bir turi. Oʻzaro aloqalar nafaqat oʻqituvchi va talabalar oʻrtasida, balki guruhlar yoki individual oʻquvchilar oʻrtasida ham sodir boʻladi. Boshqacha qilib aytganda, u

"muloqot o'rganish" deb ataladi. Interaktiv shakllar o'qituvchiga o'quvchilarni dars bilan jalb qilish, ularni faol ishtirok etish, natijalarga erishish va jamoaviy ishlarga undashga yordam beradi.

Boshqacha qilib aytganda, faol usullardan farqli o'laroq, interaktiv o'quvchilar nafaqat o'qituvchi bilan, balki bir-birlari bilan ham, o'quv jarayonida talabalarning faolligining ustunligiga qaratilgan. Interaktiv darslarda o'qituvchining o'rnini talabalarning dars maqsadlariga erishish yo'nalishi bo'yicha qisqartiriladi. O'qituvchi shuningdek, dars rejasini ishlab chiqadi, odatda, bu interaktiv mashqlar va vazifalar bo'lib, unda talaba materialni o'rganadi.

O'quvchilarning grafik ta'lim sifatini oshirish o'quv mashg'ulotlari vaqtida bilimlarni taqdim etishning aniq, maqsadli va metodik jihatdan o'ylangan tizimi tomonidan katta hissa qo'shadi. O'quv jarayoniga yangi, eng ilg'or o'qitish va o'qitish usullarini joriy etish, ta'limning texnik vositalarini oqilona jalb qilish kerak. Chizmachilikni o'rganish samaradorligini oshirish asosan didaktik materiallar, didaktik o'yinlar va kompyuter texnologiyalaridan foydalanishga bog'liq. Zamonaviy jamiyatni axborotlashtirish jarayoni har bir insondan shaxsiy kompyuterdan foydalanish qobiliyatini talab qiladi.

Chizmachilik fanini o'qitishda kompyuter texnologiyalarini qo'llashdagi muvaffaqiyat, birinchi navbatda, yangi axborot texnologiyalari an'anaviy, yaxshi ta'minlangan metodik, o'quv fanlarini o'qitishni yaxshilashga qanday yordam berishiga bog'liq. Ko'rgazmali qo'llanmalar sifatida taqdimotlar o'qituvchiga o'quv materiallarini taqdim etishga yordam beradi, ob'ektlar shaklini kuzatish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi, o'quvchilarning bilimlarini mustahkam egallashini ta'minlaydi, mavzuga qiziqishni oshiradi. Prezentatsiyalar grafik va amaliy ishlarni bajarishda darsning barcha bosqichlarida o'ziga xos maqsadga ega. Prezentatsiyalar yaratish jarayonida o'qituvchi turli chizmachilikka xos programmalardan foydalanish orqali o'zini namoyon qilishi mumkin.

Inson ijodiy faolivatining barcha sohalarida yetarli yuqori darajada fazoviy tasavvur qilish va fazoviy tasavvur etish imkoniyatiga ega bo'lishi zarur. Bajarilayotgan chizma yoki texnik rasm va eskiz fazoviy tasavvur etish o'zaro

didaktik munosabatda bo'lgani uchun ular bir-birini qiziqarli g'oyalar bilan to'ldirib boradi. Natijada fazoviy tasavvur qilish chizmani qog'ozga chizish bilan bir qatordai o'ylangan obrazni aniqlashga va ba'zi bir elementlarning o'zaro munosabatlarini tekshirishga, keyinchak konstruksiyalashni davom ettirishga, fazoviy tasavvur etishga oziqa beradi. Hozirgi zamon kompyuterlaridan foydalanishda tezkor faraz qilish va unga ongdagi chizmalarni zudlik bilan tasvirlashni talab qiladi. Shu sababli har bir odam fazoviy tasavvur etish bilan bir qatorda ongida faraz qilayotgan narsani qog'ozga tushirish mahoratini ham egallashi zarur. Yuqoridagi salohiyatni belgilovchi parametrlardan biri talaba va o'qituvuvchining pedagogik savodxonligi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Eshmurodov Ahmad Nurmuradovich. "The most useful techniques used by advanced teachers academician", An International Multidisciplinary Research Journal ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 11, November 2021 SJIF 2021 = 7.492
2. Eshmurodov Ahmadjon Nurmuradovich. Description methods of academic pencil academic pencil features and scientific basis. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) <https://www.tarj.in> ISSN: 2278-4853 Vol 10, Issue 2, February, 2021 Impact Factor: SJIF 2021 = 7.699
3. E.I.R o'ziyev, A.O.Ashirboyev. Muhandislik grafikasini o'qitish metodikasi. —T.: Fan va texnologiya», 2010, 248 bet.
4. Botvinikov A.D, Lomov B F. «Nauchno`osnovo` formirovaniya Moskva 1979.
5. Botvinnikov A.D. va boshqalar. «Chizmachilik Toshkent -O'qituvchi, 1989.
6. Bogolyubov, S. K. Injenernaya grafika / S. K. Bogolyubov. —Moskva : Mashinostroenie, 2006.